پشت شیشه کتاب فروشی

دکتر بهرام قاضی جهانی

خطاهای رایج
در ترجمه و گردآوری کتاب‌های علوم پزشکی
قسمت اول

افـرادی که در زمینـه ترجمه و گـردآوری کتاب‌های علوم پزشـکی فعالیـت دارند، عموماً دانش‌پژوهـان یـا دانش‌آموختـگان رشـته‌های گوناگون علوم‌پزشـکی هسـتند که یا در هنگام تحصیل و یا پس از پایان تحصیل دسـت به قلم می‌برند. بیشـتر آنان نیز بدون یادگیری اصول و مهارت‌های ترجمه و حتی فن نگارش و دستور زبان فارسی، برای ترجمه و گردآوری کتاب اقدام می‌کنند.

با بررسی اجمالی کتاب‌های علوم پزشکی به خطاهایی برمی‌خوریم که حتی با رعایت دستور زبـان دوره راهنمایی و دبیرسـتان نیز می‌توان از آنها پرهیز کرد. هدف نگارنده از این بحث، اشاره به خطاهای رایج‌تر و البته مهم‌تری اسـت که در بیشتر کتاب‌های علوم پزشکی دیده می‌شود. این بحث به صـورت دنباله‌دار ارائه خواهد شـد تا شـاید همکاران جوان‌تر (و گاهی مسن‌تر) را به مطالعه بیشتر وادارد.

۱ ناآشـنایی تقریبـاً کامـل مترجمـان به چگونگی ترجمـه جمله‌ها (و افعـال) مجهول کاذب: با نگرشی سـطحی به کتاب‌های ترجمه شـده و گـردآوری شـده درمی‌یابیم که بیشـتر جمله‌ها بدون کوچک‌ترین تغییر، به همان شکل زبان اصلی یعنی «مجهول کاذب» ترجمه می‌شود و با وجود حضور فاعل در جمله، فعل جمله به شـکل فعل مجهول آورده می‌شود. بدیهی است که در زبان فارسـی، فعل مجهول هنگامی به کار می‌رود که فاعل معلوم نباشـد اما در انگلیسـی چنین نیسـت. مترجم در هنـگام ترجمه باید به این تفاوت ساختاری توجه کند و با راهکارهای رایج در فن ترجمه، جمله‌ها را ترجمه کند. برای مطالعه بیشـتر در این زمینـه، می‌توانید به «مجله مترجم، شماره بیستم، زمستان ۱۳۷٤، مقاله فعل شـبه مجهول در فارسی و انگلیسی، نوشته علی خزاعی‌فـر» و همچنیـن «کتاب غلط ننویسـیم، نوشته ابوالحسـن نجفی، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ هشتم، صفحات ۱۲٤-۱۲۰»، مراجعه کنید.

بـه نمونه‌های زیر و ترجمه‌های پیشـنهادی توجه کنید:

نمونه ترجمه: پلاسـمودیوم مالاریه در سال ۱۸۸۰ به وسیله لاوران توصیف شد.[۱]

ترجمه پیشـنهادی: (لاوران در سـال ۱۸۸۰ پلاسمودیوم مالاریه را توصیف کرد).

نمونه ترجمه: شـکل‌گیری محور سری دمی رویان به وسـیله ژن‌های موجود در هومئوباکس کنترل می‌شود.[۲]

ترجمـه پیشـنهادی: (ژن‌هـای موجـود در هومئوباکس، شکل‌گیری محور سری دمی رویان را کنترل می‌کنند).

نمونه ترجمه: بیلی‌روبین سـاخته شـده در بافت‌های محیطی توسط آلبومین پلاسما به کبد انتقال می‌یابد.[۳]

ترجمه پیشنهادی: (آلبومین پلاسما، بیلی‌روبین ساخته شده در بافت‌های محیطی را به کبد انتقال می‌دهد).

۲ اسـتفاده نابه جا و نادرسـت از حرف «a» و ترجمه آن در بیشـتر موارد: همان‌گونه که حتی در سـطوح پایین آموزش زبان انگلیسـی گفته‌می‌شود، حرف «a» در بیشتر موارد به ترجمه نیاز ندارد و باید فقط در مواردی ترجمه شود که بـر عدد یا کمیت «یک» دلالت دارد، در حالی که در متن‌های ترجمه شـده پزشکی، هیچ اثری از رعایت این اصل پایه دیده نمی‌شـود. در بیشـتر مـوارد، می‌توان کلمه «یـک» را حذف کرد و به جای آن از شـکل «جمع» اسـم یـا از «ی» نکره استفاده کرد.

برای مطالعه بیشـتر به «کتاب غلط ننویسیم، نوشته ابوالحسـن نجفی، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ هشتم، صفحات ٤۲۹-٤۲٦» مراجعه کنید.

نمونـه ترجمه: ... و نیاز به مهارت تخصصی یک گاستروانترولوژیست دارند.٤

ترجمـه پیشـنهادی: (... و نیـاز بـه مهارت تخصصی گاستروانترولوژیست دارند).

۱ـ اطهری. ع، انگل شناسـی پزشکی، چاپ هشتم، تهران، انتشارات آییژ، ۱۳۸۵، صفحه ۹۲.

۲ـ بهادری. م، شـکور. ع، بهادری. م هرویان‌شناسی پزشکی لانگمن، چاپ اول، تهران، انتشارات چهر، ۱۳۸۳، صفحه ۱۱۹.

۳ـ نیاورانـی. ا، بیوشـیمی هارپـر، چـاپ اول، تهران،انتشارات سماط، ۱۳۸٦، صفحه ۳۳۰.

٤ـ بختیاری. س و همکاران، بیوشیمی بالینی هنری، چاپ اول، تهران، انتشـارات اندیشه رفیع، ۱۳۸٦، صفحه ۲۲۲.

برگزاری دومین همایش دو روزه بارداری ایمن

خانه‌ای برای امنیت!

مرتضی جلالی‌فخر

«سـالیانه ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون بـارداری در جهان رخ می‌دهد که در میان این تعداد بیست و سه میلیون از بارداری‌ها دچار مشکلات جدی می‌شوند. این مشکلات باعث مرگ بیشتر از نیم میلیون مادر در جهان می‌شـود. از زمان آغاز برنامه «مادری ایمن» در سـال ۱۹۸۷ میلادی ، تحقیقات گسـترده‌ای برای شناسـایی و مستندسازی مشکلات و ارائه راهکارهای مناسب و مقرون به صرفه انجام شده است، اما کاهش میزان مرگ و میر مادران به همان سـرعتی که مرگ و میر شیرخواران کاهش یافته نبوده‌است».

این پاراگراف شـاید مهم‌ترین انگیزه برای برگزاری دومین همایش دو روزه بارداری ایمن باشـد که به وسـیله معاونت پژوهشی و گروه مامایی دانشـگاه علوم پزشـکی و خدمات بهداشـتی ـ درمانی شهید بهشـتی برگزار شد. همایشـی که کارش را در تاریخ ۱٤ اسفند ۱۳۸٦ با سخنرانی شهناز ترک زهرایی، مربی هیئت علمی دانشکده پرستاری دانشگاه شهید بهشتی و دبیر این همایش، آغاز کرد. اولین بحث همایش، پیرامون وضعیت سلامت مادران و کودکان در ایران و جهان در ساعت ۹ آغاز شد و با بحث‌های دیگری مانند تأثیر کلاس‌های آمادگی زایمان بر خودکارآمدی مقابله با درد زایمان، نقش تسـت بدون اسـترس در اداره حاملگی‌های پرخطر، تأثیر امواج مغناطیسـی بـا فرکانس بالا بر روی جنسـیت جنین تا ظهر ادامه پیدا کـرد. از بحث‌های قابل توجه در روز اول می‌تـوان به همین مورد آخر اشـاره کرد که به تأثیر امواج مغناطیسـی در جنسـیت جنین افراد در معرض ایـن امواج پرداخت. براساس این مطالعه در افرادی که در معرض این امواج قرار می‌گیرند، میزان سلول‌های اسپرم حاوی کروموزوم Y کاهش می‌یابد که می‌تواند برگشـت‌پذیر باشـد اما در صورت تداوم این رونـد، این امواج حتی می‌توانند باعث کاهش باروری شوند. این مطالعه بر روی نود فرد شاغل در مراکز توان‌بخشی، MRI و رادار انجام گرفت.

در پایـان نخسـتین روز این همایش، شـهناز تـرک زهرانی، دبیر همایـش، در گفت و گو با طبیب گفت: «دومین همایش بارداری ایمن که به دنبال برگزاری اولین دوره آن در سـال ۱۳۸٤ ، برگزار می‌شـود، کار خود را از هشـت ماه پیـش با یک فراخوان سراسـری آغاز کرد. خوشبختانه این همایش با استقبال خوبی از سوی دانش‌پژوهان مواجه شد به گونه‌ای که حدود دویست مقاله به دبیرخانه همایش ارسال شد». زهرانـی صحبت‌هایش را پیرامون محورهای همایش و اهداف آن، این گونه ادامه داد: «ارتقای دانش، تبادل اطلاعات، به روز کردن آموزه‌های قبلی و در اختیار گذاشـتن نتایج تحقیقات پژوهشـگران کشورمان به دیگر علاقه‌مندان، از مهم‌ترین اهداف این همایش است. در این همایش سعی کردیم رویکردهای جدیدی راکه در مراقبت‌های زمان بارداری و همچنین مراقبت‌های زمان زایمان و بعد از آن در دنیا مطرح اسـت، به مخاطبـان انتقال دهیم. ما باید تمام توانمان را به کار گیریم تا این ابعاد جدیـد در جوامع علمی ما جای خود را به خوبی باز کند، از مهم‌ترین این ابعاد کلاس‌های آمادگی دوران بارداری اسـت که جایش در کشور و سیسـتم مراقبتی مادران ما خالی است. ما تلاش کرده‌ایم که شکل و شیوه برگزاری این همایش همسو با اهداف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین اهداف جمعیت و انجمن مامایی باشد تا با افزایش سـطح آگاهی پزشکان، ماماها و سایر افراد این سیستم، بتوانیم میزان آگاهی مادرانمان را نیز افزایش دهیم».

شـهناز ترک زهرانی با بیان اینکه شـاید این افزایش آگاهی باعث کاهش ترس مادران از زایمان طبیعی شود گفت: «در حال حاضر یکی از معضلات سیسـتم بهداشتی کشور افزایش رو به رشد میزان سزارین در جامعه است که این روند باید کنترل و مهار شود».

همایش در روز دوم، ۱۵ اسـفند، با بحثـی پیرامون عوامل مؤثر بر انتخاب روش زایمان از دیدگاه مادران باردار شـهر کرمانشـاه آغاز به کار کرد. براسـاس این بحث در نمونه‌های مورد مطالعه، ۵۵ درصد از مادران زایمان طبیعی، ۲۲/۷ درصد سـزارین و ۲۲/۱ درصد آنان زایمان بدون درد را ترجیح می دادند. این در حالی بود که ۷۵ درصد از مادران عوارض سـزارین را نمی‌شـناختند و ۷۹ درصد درباره زایمان بی‌درد اطلاعی نداشتند.براساس این تحقیق، عواملی مانند روش زایمان قبلی افـراد و مادرانشـان، گذراندن دوره‌های آموزشـی در حین بارداری و تـرس از دردهای زایمانی در انتخاب روش زایمانی به وسـیله مادران مؤثر هسـتند. از دیگر عناوین جالب ارائه شـده در روز دوم می توان به «بررسی ارتباط خستگی کار با وقوع زایمان زودرس در پرستاران و ماماها»، «بررسی رابطه بین اضطراب دوران بارداری و زایمان زودرس»، «بررسی تأثیر خشونت خانگی بر شیردهی» و «مقایسه رفتار و افسردگی بعد از زایمان در هر نوع مراقبت زایمان» اشاره کرد.

محبوبه احمدی، عضو هیئت علمی دانشـکده پرسـتاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید پزشکی، در گفت‌وگو با طبیب درباره این همایش گفت: «از یک سو با توجه به پیشرفت‌های بسیار زیادی که در زمینه مامایی و مامایی نوین انجام گرفته است و از سوی دیگر به دلیل روند تأسـف برانگیزی که در زمینه پایین آمدن میزان ایمنی بارداری‌ها اتفاق افتاده است، وجود چنین همایش‌هایی هم برای متخصصین زنان و هم ماماها که طور مسـتقیم با مادر و جنین ارتباط دارند، ضروری به نظر می‌رسـد تا این گروه بتوانند پدیده بـارداری و زایمان را به عنوان یک فرایند خوشـایند و مورد پذیرش برای مادر و خانواده مطرح کنند. در کنار ایـن، در چنین همایش‌هایی معمولاً جدیدترین و به روزترین مطالب در مورد مادر، جنین و زایمان و بارداری ارائه می‌شود».

همایش در ساعت ۱٤ روز پنجشنبه با برگزاری «پانل مراقبت های زایمـان و بعد از زایمان» به کار خود پایان داد. همایشـی که با نزدیک به ۱۸۰ نفر شـرکت کننده و با ارائه ۹۰ پوسـتر و ۳۰ مقاله برگزار شد. خانم رضایی، کارشناس مامایی و یکی از شرکت‌کنندگان این همایش، ضمن مثبت و راضی کننده خواندن شـکل و محتوای همایش، مطالب ارائـه شـده را جدید و با کارایی زیاد دانسـت و ادامـه داد: «برگزاری چنین همایش‌هایی می‌تواند نقش بسـیار مؤثـری در بهبود ارتباط بین متخصصین زنان و ماماها داشته باشد. ارتباطی که در نهایت کمک بسیار زیـادی در افزایـش میزان ایمنی بارداری برای مـادران خواهد کرد. به گفته خانم ترک زهرایی، در پایان این همایش به پزشکان و کارشناسان در حدود ۵/۵ امتیاز بازآموزی، به سـخنرانان ۳ امتیاز و به ارائه‌کنندگان پوستر ۲ امتیاز اهدا خواهد شد.

کنگره

کنگره سراسری «تغذیه نوزادان و کودکان»

کنگره سراسـری «تغذیه نوزادان و کودکان» درتاریخ ۳-۲ مردادماه ۱۳۸۷، در دانشـگاه علوم پزشـکی مشهد برگزار می‌شـود. در این کنگره موضوعات اساسـی چون: تغذیـه انحصاری با شیر مادر در نوزادان ـ تغذیه در نوزادان نارس ـ تغذیه نوزادان در بیماری‌های متابولیک ـ تغذیه تکمیلی ـ مکمل‌های غذایی (فوائد و مضرات) ـ تغذیـه در مـادران باردار و شـیرده و ... مورد بحث قرار خواهند گرفت. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر و ارسال مقالات، به نشانی دانشگاه علوم پزشکی مشهد ـ بیمارستان امام رضا(ع) ـ مرکز تحقیقات نوزادان، دبیرخانه کنگـره تغذیه نـوزادان و کودکان و یا نشـانی اینترنتـی www.mums.ac.ir/npnc مراجعه کنند یا با تلفن ۸۵۲۱۱۲۱ (۰۵۱۱) تماس بگیرند.

کنگره پیوند کلیه

کنگره سراسری «پیوند کلیه» به همت دانشگاه علوم پزشکی مشهد، در تاریخ ۲۸-۲٦ تیر ماه ۸۷ برگزار می‌شـود. این کنگره با همکاری انجمن علمی پیوند اعضای ایـران ـ انجمن نفرولوژی ایـران و انجمن ارولوژی ایران، در تالار شـهید هاشـمی‌نژاد بیمارسـتان امام رضا (ع)مشـهد برگزار می شود.لازم به ذکر است آخرین مهلت ارسـال مقالات ۳۱ فروردین ۱۳۸۷ خواهد بود. علاقه‌مندان برای کسـب اطلاعات می‌توانند به نشانی www.mums.ac.ir/ICRT مراجعه یا بـا تلفن‌هـای ۸٤۳۲۲۵٦- ۸٤۳۱۲۵۲(۰۵۱۱) تماس بگیرند.

همایش سالانه انجمن پزشکان کودکان ایران

همایش سالانه انجمن پزشکان کودکان ایران و بیست و نهمین بزرگداشت استاد دکتر محمد قریب (تازه‌های اطفال)، از تاریخ ۳۱ فروردین لغایت ٤ اردیبهشت ماه ۱۳۸۷ برگزار می‌شود. برای دریافت اطلاعات بیشتر می‌توانید با تلفن ۸ -٦٦۹٦۸۳۱۷ تماس بگیرید.

خبر

بیست و ششمین قرعه‌کشی

یکی از برنامه‌های فرهنگی انتشارات تیمورزاده که استقبال زیادی از آن صورت گرفته است، انجام قرعه‌کشی‌هایی است که در روزهای خجسته سال چون عید سعید غدیر خم، میلاد رسول اکرم (ص)، میلاد امیرالمؤمنین و عید سعید فطر برگزار می‌شود و به ۱٤ نفر از کسـانی که از زمان قرعه‌کشی قبلی در عید غدیر (۸ دی ماه ۸٦) تا ٦ فروردین ماه ۸۷ از کتاب‌فروشی‌های مرکزی، ۱٦ آذر و شعبه کرج انتشـارات تیمورزاده و نشر طبیب خرید کرده‌اند و نیز حضار در مراسـم، جوایزی تعلق می‌گیرد.به ۳نفـر اول کمک هزینه حج عمره معادل ٤ میلیون ریال، به نفر چهارم یک دستگاه سه کاره، به ٦ نفر جاروی شارژی و به ٤ نفر بعد بن کتاب ۲۰ هزار تومانی اهدا خواهد شـد. هدایایی که به قید قرعه بـه ۱٤ تن از حضار و خریداران همان روز تقدیم می‌شود نیز شامل: یک عدد ربع سکه بهار آزادی به نفر اول، بن کتاب به ارزش ده هزار تومان به۱۰نفر و هدیه سه نفر آخر، ساعت رومیزی، خواهد بود. شایان ذکر است بیست و ششمین قرعه‌کشی این انتشـارات، در روز ششـم فروردین ماه، مقارن با میلاد مسـعود رسول اکرم(ص)، سـاعت ۱۸، در کتاب‌فروشـی مرکزی انتشـارات تیمورزاده واقع در میـدان هفتم تیر ـ خیابـان قائم مقام فراهانی ـ شماره۵ برگزار خواهد شد.

خوانندگان گرامی

نشـریه طبیب قصد دارد از این پس طراحی یکـی از سـؤالات را به عهده شـما خواننده گرامـی بگـذارد و برای بهترین سـؤال که به نام خود شـما چـاپ خواهد شـد، هدیه‌ای به رسـم یادبـود در نظـر گرفته‌ایم. سـؤال را از مطالـب علمـی همین شـماره نشـریه و بـه صـورت چهارگزینه‌ای طـرح کرده و همـراه با جواب تشـریحی آن حداکثر تاریخ ۳۰فروردین ۱۳۸۷به نشانی پست الکترونیکی info@teimourzadeh.com برای‌ما ارسال کنید.

***

از ایـن شـماره بـه بعـد می‌توانیـد جواب مسـابقه و اسـامـی برنـدگـان را در سـایت انتشـارات تیمـورزاده بـه نشـانی www.teimourzadeh.com مشاهده کنید.